

Силабус
навчальної дисципліни
Історія зарубіжної літератури (1 курс)
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»

Спеціальність В11 Філологія

Спеціалізація В11.041 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

Галузь знань В11 Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Викладач Ганна ТАБАКОВА

Посилання на сайт <https://bdpu.org.ua/teachers/tabakova-ganna-ivanivna/>

Контактний телефон +38 066 946 47 02

Е-mail викладача: septeni@ukr.net

Викладач Тетяна СВІЦА

Посилання на сайт <https://bdpu.org.ua/teachers/svicza-tetyana-volodymyrivna/>

Контактний телефон +38 050 680 08 26

Е-mail викладача: svicatany@gmail.com

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
I – 6 / 180 год. II – 3 / 90 год.	очна (денна)	I – 30 год. II – 16 год.	I – 30 год. II – 14 год.	I – 120 год. II – 60 год.	I – екзамен II – екзамен
	заочна (дистанційна)	I – 8 год. II – 4 год.	I – 8 год. II – 4 год.	I – 164 год. II – 82 год.	

Семестр: осінній, весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: історія зарубіжної літератури, античність, еллінізм, середньовіччя, відродження, бароко, класицизм, просвітництво, романтизм, реалізм.

Метою курсу є допомогти студентам прилучитися до всесвітнього літературного процесу, збагатити їхній духовний світ знаннями історії зарубіжної літератури, залучити до загальнолюдських цінностей, виховати почуття власної гідності, потребу в читанні, цікавість до художнього слова, сформувати естетичний смак, високу загальну і читацьку культуру, розкрити специфіку естетичних проблем, сутність художніх напрямків та течій в літературі.

Предметом навчальної дисципліни є історико-літературний процес у світовій літературі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:** особливості художньої літератури як виду мистецтва; основні тенденції розвитку зарубіжної літератури від античності до сучасності, дискусійні питання історії зарубіжної літератури, провідні факти літературного процесу; основні положення творчих методів та літературних напрямів, різні погляди дослідників на явища зарубіжної літератури; естетику та поетику письменників, творчість яких репрезентується; особливості образного мислення, притаманного різним епохам та їхні прояви у художніх творах; особливості рецепції окремих творів у світовому контексті; літературознавчі критичні праці провідних дослідників та їх оцінку визначних творів авторів періоду, що вивчається.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти:** виконувати науковий аналіз явищ художньої літератури: аналізувати своєрідність стилю, жанру, композиції окремих творів;

характеризувати систему образів; виявляти національну своєрідність античної літератури, її традиції та зв'язок із іншими літературами, зокрема – українською; вільно оперувати основними фактами біографії письменників, історіями написання творів, що вивчаються; аналізувати історичні джерела різноманітного характеру; логічно висловлювати і обґрунтовувати свої думки; провадити самостійний науковий пошук.

Компетентності та програмні результати навчання:

СК 05 Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

СК 07 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

СК 10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 08 Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 13 Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз різних стилів і жанрів.

Зміст курсу:

Тема 1. Архаїчний період. Долітературний підперіод до середини IX ст. до н.е. Найголовніші міфологічні цикли – троянський, фіванський, про подорож аргонавтів. Гомерівський підперіод або підперіод розкладу родової формації – кінець IX–VIII ст. до н. е. Гесіод і дидактичний епос.

Тема 2. Класичний період. Грецька література в епоху ствердження полісної системи (VII–VI ст. до н.е.). Лірика. Походження і умовність терміну. Байки Езопа. Езопівська мова. Грецька література епохи розквіту (або аттичний підперіод, V–IV ст. до н.е.). Антична трагедія. Есхіл – «батько трагедії», поет становлення афінської рабовласницької демократії. Софокл – поет розквіту афінської рабовласницької демократії. Евріпід – поет кризи афінської рабовласницької демократії. Давня антична (політична) комедія. Комедії Аристофана «Ахарняни», «Мир», «Вершники», «Оси», «Хмари», «Жаби». Класифікація прозової літератури в античності: історіографія (Геродот, Фукидід, Ксенофонт), красномовство (Демосфен), філософія (Платон, Арістотель).

Тема 3. Елліністичний період (III–I ст. до н.е.). Еллінізм, його суспільство і культура. «Нова» аттична комедія (родинно-побутова). Гуманістичні тенденції комедій Менандра, людяність його образів, поглиблення їхніх індивідуальних характеристик. Комедії «Відлюдник», «Полюбовний суд». Олександрійська лірика, боротьба напрямів у ній. Шукання нових форм. Учений-поет Каллімах і його епілії – поезії малих розмірів. Фольклорна основа буколічної поезії, ідилії Феокріта. Спроби відновлення епосу і «Аргонавтика» Аполлонія Родоського. Поява нових героїв, любовно-еротичної тематики в олександрійській ліриці. Герод і його «Міміямби».

Тема 4. Римський період грецької літератури (II ст. до н.е. – III ст. н.е.). Римська проза. Завоювання Греції Римом з середини II ст. до н.е. і швидкий занепад її культури. Ідеологія грецького суспільства і культурна політика Риму. Занепад політичного красномовства, псевдоісторична і філософська проза. «Всесвітня історія» Полібія, обґрунтування необхідності підкорення Риму. Плутарх, його моральні життєписи і біографії. Грецьке «відродження» II ст. Лукіан, його життєвий шлях. Поява античного роману, проблема його походження. Буколічний роман Лонга «Дафніс і Хлоя». Запозичення в романі Апулея «Золотий осел».

Тема 5. Римська література. Долітературний період (до середини III ст. до н.е.). Особливості римської міфології і значення міфів Греції. Фольклорна драма, сатура і ателлана з її постійними масками. Сатурнів вірш – найдавніший зразок римської поезії. Перші прозові пам'ятники-надписи, аннали. Ранній період (до середини II ст. до н.е.). Причини пізнього виникнення літератури, Просвітительська діяльність Аппія

Клавдія. Переклад Лівієм Андроніком «Одіссеї» Гомера. Творчість Гнея Невія і запропонований ним прийом контамінації. Переклади і трагедії Квінта Еннія, його поема «Аннали», римський театр, актори і публіка. Комедія плаща, трагедія-претекста. Теренцій, його світогляд, близькість до ідеології патріціату. Творчість Плавта, вплив нової аттичної комедії, збереження італійської фольклорної гри. Література періоду громадянських війн (до 31 р. до н.е.). Стиль і особливості ораторського мистецтва Цицерона. Юлій Цезар, видатний політичний діяч, полководець, оратор та історіограф. Мемуари Цезаря, їхній зразковий стиль. Політична, соціальна і літературна сатира Луцилія. Римська «школа «неотериків», наслідування поетам-олександрійцям. Любовна поезія Катутла, звернення до друзів, критика політики Цезаря. Лукрецій і його поема «Про природу речей» – найвизначніша пам'ятка матеріалістичної думки античності. Вергілій. Життя і творчість. Еволюція світогляду Горация – від захисту республіки до прийняття імперії. Філософія «золотої середини». Овідій. Біографія, творчість, ставлення до імперії. Філософські твори Сенеки. Петроній і його «Сатирикон», питання про авторство. Федр, особливості його байок.

Тема 6. Література раннього середньовіччя (IV–XI ст.). Типологічні особливості середньовічної літератури. Місце західноєвропейських літератур у світовій літературі Середньовіччя. Феодалізм у Західній Європі. Провідна роль католицької церкви у духовному житті західноєвропейського феодального суспільства. Аскетизм та схоластика, їхній вплив на культуру Середньовіччя. Періодизація західноєвропейської середньовічної літератури. Особливості ранньохристиянської літератури. Значення латинської мови для Західної Європи насамперед у часи раннього Середньовіччя. Прагнення католицької церкви перетворити літературу в служницю богослів'я. Жанри клерикальної літератури та відхилення від релігійної ортодоксії в її найвизначніших пам'ятках. Латинські хроніки як літературні пам'ятки. Кельтський епос та ірландські саги і проблема їхньої класифікації. Героїчні саги уладського циклу та їхні особливості. Стародавньоскандинавська література. «Старша Едда». Скандинавські саги та їх класифікація. Англосаксонська поема «Беовульф», її історико-міфологічна основа. Відмінність першої частини від другої та проблема цілісної єдності поеми.

Тема 7. Література високого середньовіччя (XI–XV ст.). Французький героїчний епос. «Пісня про Роланда» та її історична основа. Аналіз редакції поеми в Оксфордському рукопису в зв'язку з суспільно-історичними обставинами у Франції другої половини XII ст. Іспанський героїчний епос. Реконкіста як визвольна війна іспанського народу проти арабського гніту та її зв'язок з антифеодальним рухом. Виникнення та структура «Пісні про мого Сіда». Німецький героїчний епос. Міжусобиці та загарбницькі війни німецьких феодалів у XII–XIII ст. і їхнє відбиття в «Пісні про Нібелунгів». Переосмислення ранньосередньовічних мотивів та образів у поемі. Відмінність німецького героїчного епосу від французького та іспанського. Передумови виникнення в рицарському середовищі куртуазної літератури. Куртуазна лірика та її значення в історії писемної поезії європейських народів. Своєрідність жанрової класифікації куртуазної лірики. Куртуазна лірика в Німеччині (міннезанг) та її зв'язок з німецькою народною поезією. Класифікація рицарських романів. Характер переробки античних мотивів та образів у романах античного циклу. Фольклорні та книжкові джерела романів бретонського циклу. Роман про Трістана та Ізольду в реконструкції Ж. Бедьє. Міська та народна література.

Усна новелістична міська література: фавль та шванки, їхня антифеодальна спрямованість. Сатира на духівництво у фавль «Заповіт віслюка» та в шванку Штріккера «Піп Аміс». «Роман про Лиса» та його жанрові особливості. Структура «Романа про Троянду» і проблема його авторства. Функції алегорії в творі. Фольклорні джерела міської середньовічної драматургії та її основні жанри (містерія, міраклъ, мораліте). Фарс як власно міський театральний жанр. Сатира на феодальний суд у фарсі про адвоката Патлена.

Тема 8. Італійська література епохи Відродження. Періодизація епохи Відродження. Проблема «Передвідродження». Гуманізм літератури Високого Відродження. Антична спадщина і культура Відродження. Флоренція та школа «солодкого нового стилю» як основне вогнище й початок проторенесансної культури. Психологічні тенденції «Нового життя». Політичні та науково-лінгвістичні трактати Данте («Про монархію», «Про народну мову»). «Божественна комедія» – вершина творчості Данте. Ф. Петрарка – перший гуманіст і найвизначніший лірик раннього Відродження. Наукова і літературна діяльність Петрарки та місце «Канцоньєре» в його спадщині. Основні етапи життя і творчості Боккаччо, своєрідність його творчої еволюції. Місце «Фьяметти» – першого європейського психологічного роману – в творчій еволюції Боккаччо. Історико-літературні передумови задуму

«Декамерона», його гуманізм та народність. Класифікація новел «Декамерона», їхній антиклерикальний та антидворянський зміст. Особливості поезії Лоренцо Медічі. Основні проблеми творчості Л. Аріосто. Місце Н. Макиавеллі в культурі європейського Відродження. Трагічна суперечливість спадщини Т. Тассо. Значення досвіду італійської ренесансної літератури для інших європейських культур епохи.

Тема 9. Французька та англійська література Відродження. Придворний гуманізм і творчість Маргарити Наварської. Її «Гептамерон» у співставленні з «Декамероном» Боккаччо. Діяльність і творчість Ф. Рабле – вершина французької гуманістичної літератури. Жанрово-художні особливості роману, його стиль і мова. Творчість поетів Плеяди та її вершина. Естетика Плеяди (Дю Белле) та її роль у розвитку національної літератури й літературної мови. Ідейно-теоретична еволюція П. Ронсара. Криза французького гуманізму та її філософсько-літературні свідчення (Монтень). Формування англійської національної літератури. Дж. Чосер і його шлях до «Кентерберійських оповідань». Розквіт народно-пісенної творчості в XV ст. Ідейно-художнє багатство англійських та шотландських народних балад. Ренесансне світосприймання, дух протесту й боротьби в баладах про Робін Гуда. Т. Мор – перший виразник ідей утопічного соціалізму в епоху Відродження. Жанрова специфіка та сюжетно-композиційна структура «Утопії». Передумови та основні етапи розвитку англійської гуманістичної драми. Проблеми біографії У. Шекспіра. «Шекспірівське питання». Естетичні та етичні погляди Шекспіра. Періодизація та еволюція творчості Шекспіра. Проблематика сонетів Шекспіра. Жанрова різноманітність та багатоплановість драматургічної спадщини Шекспіра.

Тема 10. Розвиток іспанської та німецької літератури доби Відродження. Етапи ідейно-творчої еволюції М. де Сервантеса Сааведри. Естетичні погляди Сервантеса. Історія створення «Дон Кіхота», його еволюція від літературної пародії на лицарські романи до новаторської трансформації їхніх традицій. Співвідношення в романі пародійно-полемічного та конструктивно-гуманістичного змісту. Значення літературної спадщини Лопе де Веги. Естетичні погляди Лопе де Веги на національну драму. Проблема жанрової класифікації його п'єс. Комедії «плаща і шпаги» та їхній гуманістичний зміст. Класифікація комедій. «Собака на сні» як комедія характерів. Своєрідність образів позитивних героїв комедії. Роль Лопе де Веги в розвитку світового театру. Еволюція іспанського гуманістичного театру та творчість Тірсо де Моліни. Особливості комедій Моліни та відбиття в них початку кризи іспанського гуманізму. Драма «Севільський ошуканець» та її зв'язок з народними легендами й романсами. Німецька та нідерландська ренесансна література. Історія створення, проблема авторства та ідейно художні особливості «Листів темних людей». Місце М. Лютера в суспільно-політичній та ідеологічній боротьбі Німеччини епохи Реформації. Роль Лютера в створенні німецької літературної мови. Своєрідність нідерландського гуманізму. Місце Еразма Роттердамського в історії європейського гуманізму. Антифеодална та антибуржуазна сатира в «Похвалі глупоті».

Тема 11. XVII ст. як перехідна культурно-історична й літературна епоха. Бароко в літературі й мистецтві XVII ст., його суспільно-історичний ґрунт та світоглядні засади. Синтез Відродження і Високого середньовіччя в художній культурі бароко. Течії і «рівні» літератури бароко (високе, середнє і низове). Характерні риси поезики літературного бароко (динамізм, тяжіння до контрастів і антиномій, пишного декору, метафоризм і емблематичність). Маньєризм та гонгоризм в іспанській літературі поренесансної доби. Вплив народного романсу на іспанську поезію XVII ст. Творчість Гонгори – характерне втілення бароко в поезії. Ясний і темний стиль Гонгори. Поезія Д. Донна, нові уявлення про світ і людину. Тема трагізму людського існування. Філософська лірика Дж. Донна – значне явище поезії бароко. Донн і «поети-метафізики». Барокова преціозна література, її вплив на розвиток літературної мови.

Тема 12. Барокова проза та драматургія. Творчість Кальдерона – вершина іспанського барокового театру. Проблема художнього методу Кальдерона. Періодизація творчості. Жанрова своєрідність драматургії Кальдерона. Філософські драми Кальдерона. «Життя – це сон» як відображення етико-філософських уявлень бароко про світ та людину. Значення драми для подальшого розвитку іспанської літератури. Грасіан як засновник іспанської барокової естетики. Теорія творчої інтуїції. Концепція «швидкого розуму». Втілення теоретичних настанов у романі Грасіана «Критикон». Творчість Кеведо – визначне явище іспанської літератури XVII ст. Риси барокового стилю в прозі Кеведо. Особливості сатири письменника. «Історія життя шахрая на ймення Пабло» і розвиток жанру крутійського роману в іспанській літературі XVII ст. Розвиток німецького роману. Тридцятилітня війна як центральна подія в житті Німеччини XVII ст. і її негативний вплив на розвиток країни. Характеристика літературного

процесу в Німеччині XVII ст. «Сімпліціус Сімпліціссімус» Гріммельсгаузен як найвизначніший твір німецької прози XVII ст. Жанрова специфіка роману «Сімпліціус Сімпліціссімус» і традиції крутійського роману. Використання Гріммельсгаузеном досвіду німецької народної літератури. Специфіка художнього стилю письменника.

Тема 33. Джон Мільтон – найвидатніший поет і публіцист англійської революції. Періодизація творчості Мільтона. Поема «Втрачений рай» – зразок релігійно-філософського епосу XVII ст. Специфіка використання біблійної тематики в англійській літературі XVII ст. Особливості стилю поеми: динамізм композиції, тяжіння до глобальних узагальнень, контрастність образів, алегоризм і метафоричність. Барокові і класицистичні риси в творчості Мільтона.

Тема 14. Класицизм XVII ст. як напрям і художня система. Раціоналістичний характер його естетики й нормативність поетики. Реалістичні тенденції в літературі XVII ст. Побутовий реалізм, емпіризм у художньому зображенні життя. Тенденції розвитку французької літератури XVII ст. Класицизм як провідний напрям французької літератури середини й другої половини XVII ст. Основні риси естетики класицизму, її філософська основа. Етапи розвитку французького класицизму XVII ст. Драматургія класицизму і його сценічна система. Буало і його поема «Поетичне мистецтво» як розкриття основних принципів естетики й поетики класицизму.

Тема 15. Французька класицистична драма. П'єр Корнель – провідний представник першого етапу французької класицистичної драматургії. Роль трагікомедії «Сід» у творчій біографії драматурга. «Сід» і класицистична доктрина. Новаторство Корнеля в жанрі трагедії. Вплив Корнеля на розвиток французької драматургії.

Творчість Жана Расіна – вершина другого етапу французької класицистичної трагедії. Трагедія Расіна «Андромаха» і специфіка психологізму в творчості драматурга. Етична і моральна проблематика творів Расіна. Питання позитивного героя у Расіна. «Федра» як одна з вершин французької класицистичної трагедії. Гуманістичні тенденції в трагедії. Расін і класицистичний канон.

Комедія французького класицизму. Творчість Мольєра як найвище досягнення французької літератури XVII ст. Використання Мольєром традицій ренесансного реалізму і досвіду народного театру. Боротьба Мольєра за створення високої комедії. Естетична програма Мольєра і класицистична доктрина. Тема буржуазії в комедії Мольєра «Буржуа-шляхтич». Проблема позитивних героїв у театрі Мольєра.

Тема 16. Література XVIII ст. та ідейний рух Просвітництва. Світоглядні засади Просвітництва: віра в розум і його необмежені можливості; в природжену розумність і добродієність людини; в просвіту як основний засіб вирішення суспільних, моральних та інших проблем. Естетика Просвітництва та її основні принципи. Основні напрями літератури Просвітництва: просвітницький класицизм, реалізм, сентименталізм і преромантизм. Жанрова система літератури доби Просвітництва і підсистеми окремих художніх напрямів і течій. Трансформація традиційних жанрів (трагедії, комедії, елегії, оди та інших) і поява нових жанрових утворень (філософська повість, міщанська драма).

Тема 17. Просвітництво у Франції. Основні риси життя французького суспільства першої половини XVIII ст. Початок кризи французького абсолютизму. Французьке Просвітництво як ідейна підготовка Великої буржуазної революції. Основні напрями суспільної думки.

Вольєр: загальна характеристика світогляду. Соціально-політичні й морально-філософські погляди Вольєра. Риси просвітницького класицизму в драматургії Вольєра. Антиклерикальна і антифеодальна спрямованість «бурлескної» поеми «Орлеанська діва». Художня специфіка філософських повістей. Ідейний зміст і естетична своєрідність повісті «Кандід». Риси раціоналізму в художньому методі Вольєра 1740–1750-х рр. Викривальна спрямованість повісті «Простодушний». Філософські та суспільно-політичні погляди Д. Дідро. Дідро і «Енциклопедія». Просвітницький реалізм естетики Дідро. Реалістичні тенденції прози «Черниця». Історичне значення спадщини Дідро. Ж. Ж. Руссо. Періодизація творчості. Соціально-політичні та естетичні погляди. Протест проти станової нерівності в романі «Нова Елоїза», художні особливості образів Сан-Пре і Олії. Тема природи в романі. Роль Руссо у становленні французького романтизму.

Тема 18. Англійське Просвітництво. Просвітницька концепція особистості в англійській літературі XVII–XVIII століть. Д. Дефо та його місце в літературі раннього англійського Просвітництва. Особливе місце Дж. Свіфта в літературі англійського Просвітництва. Обґрунтування принципів просвітницького реалістичного роману. Роман Г. Філдінга «Історія Тома Джонса-знайди». Художня своєрідність епістолярної прози Річардсона. Творчість Річардсона і сентименталізм.

Тема 19. Розвиток сентименталізму. Значення етичної проблематики в естетиці сентименталізму. Провідні мотиви і художня своєрідність ліричної поезії сентименталізму (Томпсон, Грей, Юнг). Літературне новаторство Стерна як найвизначнішого представника англійського сентименталізму. Усвідомлення суперечностей і обмеженості просвітницьких поглядів у романах Стерна («Трістрам Шенді», «Сентиментальна подорож»). Демократичні риси творчості Голдсмита. Особливості сентименталізму в його творчості (роман «Векфільдський священник»). Творчість народного поета Р. Бернса. Бернс і сентименталізм. Шлях Бернса до реалізму. Преромантичні мотиви в зрілій поезії Бернса. Фольклорна основа естетики Бернса. Жанри й проблематика його поетичної спадщини.

Тема 20. Німецьке Просвітництво. Особливості історичного розвитку Німеччини у XVIII ст. та їх вплив на своєрідність німецького Просвітництва. Періодизація німецької просвітницької літератури. Великий німецький просвітник-демократ Г.Лессінг. Розвиток естетичних поглядів та боротьба за реалістичне національне мистецтво («Лаокоон»..., «Гамбурзька драматургія», «Мінна фон Барнгельм», «Емілія Галотті»). Література періоду «бурі й натиску» і початок кризи німецького просвітництва. Історична концепція та звернення до фольклористики в працях Гердера. Періодизація творчості Шіллера. Ідейна спрямованість і художні особливості драматургії Шіллера («Розбійники», «Вільгельм Телль»). Філософська проблематика та жанрова різноманітність лірики Шіллера 1790-х рр. («Дума про дзвін», балади). Періодизація творчості Гете. Роман «Страждання молодого Вертера» як вираз кризи штюрмерських настроїв Гете. Проблема «веймарського класицизму» в творчості Гете та Шіллера. Філософська проблематика та утопічні тенденції «Фауста».

Тема 21. Естетика і поетика романтизму. Німецький романтизм. Періодизація, головні течії; романтична естетика: літературознавча теорія і творчість Ф.Шлегеля. Ієнський гурток. Гейдельберзький гурток. Творчість Е.Т.А.Гофмана: естетичні погляди, етапи творчості. Двовірність і принципи її втілення у творах Гофмана. Художня своєрідність у творах Гофмана: подвійна функція фантастики, двоплановість композиції, романтична іронія. Вплив Гофмана на європейську літературу.

Тема 22. Розвиток романтизму у Франції XIX століття. Історична характеристика періоду. Національна своєрідність і головні етапи розвитку. Творчість В.Гюго: передмова до «Кромвеля» – маніфест романтизму. Драматургія і поезія. Романна творчість В.Гюго: проблематика, образна система, поетика. Місце В.Гюго в літературі XIX століття.

Жорж Санд: естетичні погляди, етапи творчості. Романна творчість: своєрідність романтичного конфлікту і образу головного героя. Літературно-критична діяльність Жорж Санд.

А. Міцкевич – засновник і теоретик польського романтизму. Періодизація творчості. Збірка «Поезія», поеми «Дзяди», «Гражина», «Конрад Валленрод», «Пан Тадеуш», поезії «Кримські сонети». Міцкевич і Україна. Ідеї і образи Ю.Словацького.

Тема 23. Романтизм в Англії та Америці. Історична характеристика періоду. Розвиток і періодизація англійського романтизму. Романтичний тип творчості: поети «озерної школи», Шеллі, Кітс.

Творчість Дж. Г. Байрона. Етапи життя і творчості. Еволюція героя «Паломництво Чайльд-Гарольда». «Східні поеми» – романтична поетика циклу. Творчість поета після 1816 р.: поема «Мазепа», драматургія, роман у віршах «Дон Жуан».

Творчість В. Скотта: поетична діяльність; естетичні принципи; герой і народ у романах. В. Скотт творець жанру історичного роману.

Хронологія, періодизація, національна своєрідність і представники американського романтизму. В. Ірвінг – творець американської новели «Книга ескізів». Творчість Ф. Купера. Пенталогія про Шкіряну Панчошу. Образ ідеального романтичного героя. Творчість Е. По: проза і поезія. Естетичні принципи, мотиви і образи. Місце творчості Е. По у світовій літературі. Н. Готорн: естетичні погляди, жанрова своєрідність творів, моральний ідеал письменника.

Тема 24. Французька література 1820-1880 рр. Політична ситуація і розвиток літератури у 30-40-ві рр. XIX ст; становлення літературної критики; тема сучасності; тема революції. Творчість Ф.Стендаля: філософські, політичні, естетичні погляди. «Ваніна Ваніні» як ескіз до «Червоного і чорного». Італійська тема у творчості Стендаля. Романна творчість: «Червоне і чорне», «Люсьєн Левен»; «Пармська обитель»: проблематика, новаторство у зображенні картин війни. Особливості творчого методу Стендаля. Творчість Проспера Меріме: жанрова і стильова специфіка; інтерес до російської і української історії та літератури. Творчість О. Бальзака: головні етапи творчого шляху, задум «Людської комедії». Проблема «збагачення заради збагачення» у повісті «Гобсек». Проблематика роману «Батько Горіо». Структура і зміст романів

Бальзака. Літературний рух у Франції 50-70-х рр. XIX ст. – реалізм середини століття. Творчість Г.Флобера: філософські, естетичні та політичні погляди. «Пані Боварі» як новий тип психологічного роману.

Тема 25. Англійська література Вікторіанської доби. Естетика класичного реалізму 30-40-х рр. XIX ст. Творчість Ч. Діккенса: етапи життя і творчості. «Олівер твіст», «Домбі і син» – соціально-сатиричні романи. Значення творчого доробку Діккенса.

Творчість У. М. Теккерея. Етапи творчості, еволюція реалізму і творчого світогляду письменника. «Ярмарок суєти»: проблема «роману без героя».

Творчість жінок-авторок Вікторіанської доби: Джейн Остін «Гордість та упередження», Шарлотта Бронте «Джейн Ейр», Емілі Бронте «Грозовий перевал», Мері Шеллі «Франкенштейн».

Американська поезія трансценденталізму. Уолт Уїтмен. Творчість У. Уїтмена: ідеї та образи поезії. Збірка «Листя трави»: новаторство, особливості творчого методу письменника.

Тема 26. Оновлення художньої прози кінця XIX століття. Французький натуралізм як літературний напрям останньої третини XIX століття. Творчість Еміля Золя: концепція «експериментального роману» і її художнє втілення. Структура циклу «Ругон-Маккари», проблематика, поетика (проблема творчого методу, розробка нових художніх прийомів). Провідні теми і проблеми роману «Жерміналь». Естетизм як творче кредо О.Уайльда. Художня своєрідність роману «Портрет Доріана Грея»: композиційна роль передмови, проблематика, прийом парадоксу, використання символів (портрет), міфологічні ремінісценції (Нарцис, Адоніс, Антиной, Аполлон та ін.), імпресіоністичний стиль роману («суто декоративний твір», «золота парча» – О.Уайльд).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

Політика освітнього компонента ґрунтується на засадах академічної доброчесності, прийнятої в Університеті (<https://surl.lt/ijysjw>). Не допускаються будь-які види академічного плагіату, фальсифікація та фабрикація даних, списування; забороняється використання здобувачами освіти додаткових джерел інформації під час оцінювання навчальних результатів (у тому числі засобами електронного зв'язку). Якщо у ході освітньої діяльності здобувач використовує інтернет-ресурси, штучний інтелект або інші джерела інформації, він має про це обов'язково вказувати (наводити відповідні посилання).

При використанні ГШІ необхідно дотримуватись університетського положення (<https://surl.lt/pumbpl>) – при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ШІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов. Забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів. Забороняється його використання в контрольованому середовищі під час проведення іспиту

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проєктор, екран/інтерактивна дошка, Zoom, Moodle.

Система оцінювання та вимоги: Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до Положення про порядок оцінювання знань здобувачів у Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

60 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

40 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	40	

Самостійна робота	20	
Підсумковий контроль		
Екзамен	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види роботи:

1 = F (критично низький рівень)

2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання)

3 = E (задовільно)

4 = D (задовільно+)

5 = C (добре)

6 = B (добре+)

7 = A (відмінно)

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті плюс за виконання задвнь з самостійної роботи.

Формула переведення балів за практичні заняття

$$N_{\text{практик}} = (A \div B) \times 40$$

Де:

N_{практик} = остаточні бали за практичні заняття (максимум 40)

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях (105 балів)

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 20$$

Де:

N_{сам} = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 20)

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу (105 балів)

20 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	F – FX	E – D	C – B	A
Екзамен:				
Теоретичні питання (3)	10	20	30	40
Максимальна кількість набраних балів	10	20	30	40

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (20+40+40=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 3. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E

35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Александрова Г. Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століть: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь, 2018. 178 с.
2. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури. Античність: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид. Бердянськ, 2019. 193 с.
3. Белаш Г. О. Історія зарубіжної літератури: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. 212 с.
4. Белаш Г., Боговін О. Історія зарубіжної літератури: навчальна програма для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. 120 с.
5. Боговін О. В. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та Відродження: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ: ФОП Ткачук О. В., 2015. 244 с.
6. Буйвол О. В. Антична література. Текст лекцій: навч.-метод. посіб. для студентів. Харків: НТУ «ХП», 2016. 117 с.
7. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
8. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 488 с.
9. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури ХІХ – поч. ХХ століття: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. С. 38-47, 221-223.
10. Давиденко Г. І., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури ХVІІ – ХVІІІ сторіччя: навч. посібник. Київ: Центр учбової л-ри, 2007. 292 с.
11. Денисова Т. Н. Історія американської літератури ХХ ст. Київ, 2002. 318 с.
12. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навчальний посібник / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 496 с.
13. Криворучко С. К. Література країн західної Європи межі ХХ–ХХІ століття: підручник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. 248 с.
14. Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження. Київ: Знання, 2011. 476 с.
15. Штейнбук Ф. Конвергенція тілесних мікротопосів у сучасній світовій літературі: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. 248 с.

Додаткові

1. Галич О. А., Дмитренко В. І., Фоменко В. Г. Історія зарубіжної літератури. Античність. Середньовіччя. Луганськ: Альма матер, 2003. 228 с.
2. Качуровський І. Новеля іспанського середньовіччя. *Слово і час*. 2002. № 7. С. 39-43.
3. Кирилук З. В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм. Тернопіль: Астон, 2002. 259 с.
4. Література західноєвропейського середньовіччя: нав. посіб. / за заг. ред. Н. О. Висоцької. Вінниця: Нова Книга, 2005. 464 с.
5. Мегела І. Історія давньогрецької літератури: курс лекцій. Київ: Видавець Карпенко В. М., 2007. 340 с.
6. Мегела І. П. Історія Римської літератури: монографія. Миколаїв: Видавництво ЧДУ імені Петра Могили, 2009. 320 с.
7. Наливайко Д. Бароко і драма Кальдерона «Життя – це сон». *Тема*. 2000. №1. С. 5-17.
8. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму: підручник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2001. 416 с.
9. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література: підручник. Київ: Либідь, 2001. 718 с.
10. Підлісна Г. Н. Антична література: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1992. 255 с.

11. Тацій Т. П., Турянська І. М. Трактуння образу Дон Жуана в історичній легенді та французькій («Дон Жуан, або Кам'яний гість» Мольєра), англійській («Дон Жуан» Байрона), і українській літературах («Кам'яний господар» Лесі Українки). *Всесвітня література*. 2003. № 5. С.45-8.
12. Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку ХІХ сторіччя: іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 360 с.
13. Шалагінов Б. Б. Література сентименталізму в Англії. *Зарубіжна література*. 2004. № 7. С. 9-14.
14. Табакова Г. Екокритичне прочитання художніх творів на уроках зарубіжної літератури. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2022. С.384-391
15. Табакова Г.І., Пелагейченко М.Л. СТОРІТЕЛІНГ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2023. С.165-172
16. Aleksandrova H., Tabakova H. Features of the Ironic Detective in Daniel Pennac's novel *The Scapegoat*. *University of Bucharest Review. Literary and Cultural Studies Series. Volume 13. Issue 2. 2023.* URL : https://ubr.rev.unibuc.ro/wp-content/uploads/2023/10/UBR2_Tabakova.pdf
17. Boklakh, D., Hrosevych, T., Tabakova, H., Ieliseienko, A., & Chystiak, D. The problem of war and peace in European literature of the 20th century. *Amazonia Investiga*,12(68), 2023. P. 210-22. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.68.08.20>. (2023).
18. Александрова, Г., Табакова, Г. (2024). Жанр іронічного детективу в зарубіжній літературі (на матеріалі «Саги про Малоссенів» Д. Пеннака). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки* (21), С. 7–14. – URL: <https://journals.bdpu.in.ua/index.php/phil/article/view/249>
19. Гурдуз А., Табакова Г. Під знаком інклюзії: про результати міжнародної наукової конференції «Вихід за межі: інклюзивна література як голос “іншого”» (26–27 вересня 2024 р.). *Слово і час*, 2024, №6 – С. 115-116
20. Табакова Г.І. (2025). Глобальне потепління як механізм запуску первісної пам'яті людства в постапокаліптичному романі Дж. Балларда «Світ, що потонуло» («*The Drowned World*»). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки*, (24), 169 - 174.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua> (дата звернення 10.08.2024)
2. Бібліотека БДПУ. URL: <http://catalog.bdpu.org/cgi-bin/wfinder.cgi> (дата звернення 10.08.2024)
3. Велика електронна бібліотека. URL: <http://www.big-library.info/> (дата звернення 10.08.2024)
4. Бібліотека світової літератури (оригінали та переклади). URL: <http://www.ae-lib.org.ua/> (дата звернення 10.08.2024)
5. Зарубіжна і українська літератури (твори). URL: <http://www.e-reading.me/author.php?letter=%C0> (дата звернення 10.08.2024)
6. Український журнал іноземної літератури «Всесвіт». URL: <http://www.vsesvit-journal.com/index.php> (дата звернення 10.08.2024)
7. URL: <http://www.zarlit.com/article/2.html>
8. URL: https://pidruchniki.com/15100827/prirodnavstvo/uchennya_aristotelya
9. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/5959/1/O_Halchuk_NP_2008_GI.pdf
10. URL: <https://www.ed-era.com/courses/>
11. URL: <https://prometheus.org.ua>
12. URL: <https://vumonline.ua/course/classical-works-influence-on-modern-society/>
13. URL: <https://wisecow.com.ua/literatura/miczna-literatura/>